

VSEBINSKA POROČILA ETNOLOGOV KONSERVATORJEV ZA LETO 2001

Drugi članki ali sestavki / 1.25

Tanja Hohnc

OBMOČNA ENOTA CELJE

Območna enota celjskega zavoda za varstvo kulturne dediščine obsega 35 občin, ki jih poskuša obvladovati dve etnologinji.

1. Evidentiranje dediščine in priprava predlogov za vpis v register dediščine

Evidentiranje je potekalo na podlagi izdelave planskih dokumentov v občinah Vitanje, Zreče, Solčava, Sevnica - del (tudi s pomočjo študentk etnologije), in naselju Florjan nad Gornjim Gradom - del.

OBČINA	EVIDENTIRANE ENOTE	PREDLOG ZA VPIS V ZRD
ZREČE	54	
SOLČAVA	45	20
VITANJE	68	
SEVNICA - DEL	120	
POSAMEZNO	8	8
VELENJE (leto 2000)		50
Skupaj	295	78

2. Dokumentiranje dediščine

Za vse evidentirane enote je izdelana fotodokumentacija, podatki pa so računalniško obdelani.

- Konservatorski program za obnovo kašče na domačiji Hudinja 17, meritve so narejene, tehnična dokumentacija se pripravlja.
- Konservatorski program za prestavitev hiše Donačka Gora 8 v MNP Rogatec, meritve so opravljene, tehnična dokumentacija se pripravlja.

3. Priprava strokovnih podlag za razglasitev spomenikov državnega oziroma lokalnega pomena

- Uniše 11, rojstna hiša A. M. Slomška (strokovne podlage za razglasitev spomenika državnega pomena)

4. Priprava strokovnih podlag za prostorske dokumente

Oddani so bili seznami za občine Velenje, Vitanje, Zreče in Solčava.

5. Posegi na kulturnih spomenikih državnega pomena

Muzej na prostem Rogatec (EŠD 626): nadaljevanje programa po ureditvenem načrtu - rekonstrukcija kamnarske bajte in druga vzdrževalna dela.

- Na podlagi predhodnih raziskav, razpoložljive dokumentacije in muzeoloških izhodišč kustosinje MNZ Celje Tanje Rožnberger Šega smo oblikovali prostor oziroma stavbo zaprtega tipa za ustrezno predstavitev kamnarske dediščine. Laní smo na-

daljevali dela v notranjščini in okolici. Notranjost je bila tlakovana iz zbite gline in peska iz kamnoloma v Logu, kovaško ognjišče je bilo pozidano.

- Čeprav so bile kamnarske bajte »in situ« odprte, je bilo v muzeju zaradi muzejske predstavitve in iz varnostnih razlogov treba odprtine zapreti. Oblikovali smo ustrezne smernice za izdelavo stavbnega pohištva.
- V notranjščini bo skladno z muzejsko predstavitvijo napeljana električna.
- Izdelana je bila vezna pot od »puššanka« do kamnarske bajte. Hkrati je bil narejen izkop za dovod električnega vodnika, vodovodne napeljave in kabla nadzornega sistema (ob morebitni širitvi muzeja). Temno sivega peska, ki je na veznih poteh, ni več mogoče dobiti, zato smo se odločili za rjavega iz bližnjega peskokopa.
- Pri izvajalcu smo izrazili nezadovoljstvo nad načinom zidave kamnarske bajte. Dogovorili smo se za nekatere popravke - ročno klesanje kamna, predvsem robov in zaključkov ostenja.
- Obnovljene so bile slamnate strehe na svinjaku, kozolcu in »puššanku« (pšenični in rženi škop). Late so bile povsod zamenjane s tako imenovanimi okroglicami, vezava pa je vrbova.
- Že spomladi je bilo asfaltirano parkirišče, vendar brez soglasja konservatorke in pred odobritvijo sredstev ministrstva za kulturo (upravljalca muzeja je bila občina Rogatec).
- Zaradi nenačrtovane porabe sredstev nismo mogli obnoviti Šmitove hiše (notranji tlaki in krušne peči). Po sondažnih raziskavah smo ugotovili, da bo treba zunanjo fasado povsem odstraniti, saj je le beljena in brez ustrezne podlage, zbitega šibja. Zato smo se odločili za enkratno in celostno obnovo hiše v prihodnjem obdobju.
- Za potrebe muzeja je bilo opravljenih več usklajevalnih sestankov, in sicer z direktorico zavoda Ireno Rožškar, izvajalcem IPI Rogaška Slatina, MNZ Celje, Tanjo Rožnberger Šega (muzejska predstavitev kamnarske bajte in klimatizacija v objektih) ter oblikovalcem Dušanom Krambergerjem.

6. Spomeniškovarstveni projekti

- Brdo pri Homcu - graščina Lešje (EŠD 4468): čeprav MK ni odobril nadaljnje obnove fasade, smo se z izvajalcem dogovorili, da odrov ne odstrani do jeseni. Takrat nam je uspelo pridobiti sredstva MK za barvanje fasade. Dela so se iztekla konec novembra, severna, vzhodna in južna fasada pa so povsem obnovljene (rekonstrukcija zgodnjebaročne poslikave).
- Svetelka - hiša Svetelka 13 (EŠD 9089): začetek celostne obnove kmečke hiše iz druge polovice 19. stoletja. Opravljeni sta bili drenaža in statična ojačitev vogalov. Obok nad kletjo je bil saniran, vendar se je pri tem obok nad vežo podrl, zato je bilo treba pozidati novega (banjasta oblika z opeko, lesen strop nad kuhinjo se povsem zamenja, pripravljen je tesan les za ostrešje).

7. Posegi na drugih objektih in varovanih območjih kulturne dediščine
 • Po 51 lokacijskih ogledih je bilo izdanih 28 kulturnovarstvenih pogojev za posege na dediščini ali kulturnem spomeniku.

8. Strokovno usposabljanje in udeležba na strokovnih srečanjih doma in v tujini

- Srečanja etnologov konservatorjev (Ljubljana, ZVKD Gorica, ZVKD Maribor)
- 2. SEK Slovenije in Hrvaške, Paklenica, junij 2001, referat
- Posvet o muzejih na prostem, Rogatec, avgust 2001, referat

9. Popularizacija dediščine in konservatorskega dela

- Predavanja: Vloga in pomen kulturne dediščine pri razvoju turizma na podeželju. Šmarje, Žalec, november 2001.
- Sodelovanje na radiu Štajerski val Šmarje pri Jelšah; oddaja o maskah in pustovanju na Slovenskem, februar 2001.
- Poletna raziskovalna delavnica Slovenska Bistrica. Vodja in mentorica, julij 2001.
- Objave:
Turizem v etnološkem konservatorstvu. V: Glasnik SED 41/1, 2, 2001.
Remšakova kašča v Mačkinem kotu. V: Glasnik SED 41/3, 4, 2001.
Konzervirano ali konzervativno konservatorstvo (uvodnik). V: Glasnik SED 41/3, 4, 2001.

10. Drugo

- Bled, podelitev Murkovih priznanj, november 2001
- Ljubljana, podelitev Steletovih priznanj, april 2001
- Krško, občni zbor konservatorskega društva, november 2001
- Ekскурzija na Dunaj (razstava Etruščani), marec 2001
- Organizacija dvodnevne ekskurzije na Primorsko (OE Celje), junij 2001
- Ekскурzija v Toskano, september 2001
- Članica uredniškega odbora Glasnika SED (sourednica konservatorske številke 3, 4)
- Članica ocenjevalne komisije mladinskih raziskovalnih nalog občine Celje

Drugi članki ali sestavki / 1.25

Božena Hostnik

OBMOČNA ENOTA CELJE

1. Evidentiranje dediščine in priprava predlogov za vpis v register dediščine

Na območju občin celjskega ZVKD, za katere sem pristojna, je bilo lani evidentirano skoraj 600 objektov (vpisanih 575). Delno so pri projektu sodelovale tudi študentke etnologije (občina Braslovče S. Č., občina Dobje S. R.). Približno 200 objektov je že vpisanih v strokovnih podlagah za prostorske dokumente. Zaradi časovne stiske se bodo predlogi vpisali letos. Že vpisanih predlogov je bilo 15.

2. Dokumentiranje dediščine

- Januar: končana evidenca za **občino Šmarje**. Spet je bilo pregledanih več kot 70 objektov.
- Od januarja do aprila: izdelava evidence za **občino Tabor**. Evidentiranih je bilo 115 objektov, od teh 19 z lastnostmi kulturnega spomenika.

- Od januarja do maja: izdelava evidence za **občino Braslovče** (s pomočjo Siomone Čater). Evidentiranih je bilo približno 130 objektov, za kulturni spomenik je bilo predlaganih 22.
- Maj in junij: izdelava evidence za **občino Prebold**. Evidentiranih je bilo več kot 90, obdelanih pa 88 objektov, od teh je 7 kulturnih spomenikov.
- Od srede avgusta do srede oktobra: izdelava evidence za **občino Dobje**. Evidentiranih je bilo okoli 90 objektov. Izbira za kulturne spomenike še ni opravljena.
- Avgust: zadnji terenski dnevi v občini Laško. Na tem območju se zaradi obsežnosti občine in velike količine ohranjene dediščine izdeluje evidenca od leta 1999. Evidentiranih je več kot 800 objektov.
- Od maja do decembra: izdelava evidence v **občini Dobrna**. Opravila jo je zaposlena delavka na občini po naših strokovnih navodilih. Evidentirala je okoli 80 objektov. Žal evidenca ni popolna, ker ni upoštevala vseh navodil, obenem pa je odšla na drugo delovno mesto. Zbrano gradivo bo zahtevalo še veliko dela.

3. Priprava strokovnih podlag za razglasitev spomenikov državnega oziroma lokalnega pomena

januar: strokovne podlage za razglasitev 53 objektov v občini Šmarje pri Jelšah

- 28. 3. - strokovne podlage za razglasitev ključarske hiše, Predenca 18
- strokovne podlage za razglasitev hiše Neže Mauer, Podvin pri Polzeli 37

maj: strokovne podlage za razglasitev 22 objektov v občini Braslovče

- 21. 5. strokovne podlage za razglasitev hiše Repuš 8
- 17. 7. strokovne podlage za državni spomenik: domačija Antona Aškerca, Senožete nad Rimskimi Toplicami
- 3. 9. strokovne podlage za razglasitev hiše Alme M. Karlin, Pečovnik 44
- 20. 11. - strokovne podlage za razglasitev Luhnove kmetije v Celju
- strokovne podlage za razglasitev Čatrove cigunce na Ljubčeni
- strokovne podlage za razglasitev domačije Brezova 3

4. Priprava strokovnih podlag za prostorske dokumente

Izdelana je bila evidenca dediščine za strokovne podlage za **občino Tabor** in **občino Prebold**. Pripravljene so podlage za **občino Braslovče**. Delno je pripravljeno gradivo za **občino Dobje**.

5. Posegi na kulturnih spomenikih državnega pomena

Kulturni spomeniki državnega pomena niso v občinah, za katere sem pristojna.

6. Kulturnovarstveni projekti

Kunšperk 14 - obnova domačije, slamnate strehe na hiši in gospodarskem poslopju

Lesično 15 - izdelan podroben konservatorski program, na njegovi podlagi pa konservatorsko-muzejski projekt prenove objekta

Podvin pri Polzeli 37 - smernice pri obnovi zunanjsčine

Polže 2 - spremljanje utečene akcije

Polže 4 - obnova kozolca

Vodule 18 - obnova mežnarije

Vrbje 46 - spremljanje del

7. Posegi na preostalih objektih in območjih kulturne dediščine

Lani je bilo opravljenih 64 lokacijskih ogledov, treba pa je bilo izdati 29 kulturnovarstvenih pogojev. Izdane pošte je bilo 136 enot.

8. Strokovno usposabljanje**9. Udeležba na strokovnih srečanjih doma in v tujini**

7. 3. *Grad Trebnik* - celosten pristop k oblikovanju bivalnega prostora
 9. 3. *Ljubljana* - Ohraniti, obnoviti, nadomestiti DOM
 14.-16. 3. *Banska Bistrica* - obnova spomenikov in strešne kritine na prelomu tisočletja
 16.-17. 5. *Posočje* - ekskurzija
 21.-23. 9. *Toskana* - ekskurzija
 11.-12. 10. *Gozd - Martuljek* - Alpe-Adria
 24. 10. *Tržaško* - ekskurzija v okviru Slovenskega etnološkega društva
 6. 11. pridobitev naziva konservatorska svetovalka za nepremično kulturno dediščino
 6. 11. *vila Bled* - podelitev Murkovih priznanj
 15. 11. *Krško* - občni zbor konservatorskega društva

10. Popularizacija dediščine in konservatorskega dela

- 29. 3. *Osnovna šola Gomilsko* - predstavitev naravne in kulturne dediščine
- 10. 4. *odbor »Možnarja« v Laškem* - predstavitev kulturne dediščine
- 6.-8. 6. *Paklenica* - referat Interes lastnika - ključni dejavnik prenove?
- sodelovanje z novinarji pri obnovi hiše Alme Karlin

Objava prispevkov:

HOSTNIK, Božena 2001: Obnova domačije Zagaj pri Ponikvi 5. V: Glasnik SED 41/3, 4.

HOSTNIK, Božena: Interes lastnika - ključni dejavnik prenove? (zbornik v tisku)

11. Drugo

2. 3. - sodelovala sem v strokovni komisiji za nadomestno gradnjo hleva na območju ZVKD Novo mesto v kraju Dobropolje.
 30. 7.-3. 8. - delavnica v Kozjanskem parku, evidentiranje dediščine s slovenskimi in nemškimi študenti

Drugi članki ali sestavki / 1.25

Eda Belingar

OBMOČNA ENOTA NOVA GORICA**1. Evidentiranje dediščine in priprava predlogov za vpis v register dediščine**

V občinah Sežana, Postojna, Komen, Hrpelje - Kozina, Divača, Pivka sem v okviru izdelave strokovnih podlag za prostorski plan evidentirala enote in območja etnološke stavbne dediščine, ki še niso bili evidentirani, ter pripravila predloge za vpis v ZRD.

Izdelala sem strokovne podlage za varstvo etnološke stavbne dediščine za urbanistično zasnovo mesta Sežana ter pripravila predloge za vpis enot etnološke dediščine v ZRD.

2. Dokumentiranje dediščine

Ob posegih na posameznih enotah dediščine smo od vlagateljev pridobivali tudi tehnično dokumentacijo - posnetke stanja - in jih shranili v arhiv zavoda.

Z novimi posnetki enot etnološke kulturne dediščine sem dopolnjevala fototeko.

Izdelala sem konservatorske programe oziroma kulturnovarstvene pogoje za naslednje enote dediščine, razglašene kot spomenik, in enote, ki ležijo na območjih, razglašeni kot spomenik:

Ilirska Bistrica, Levstikova 31 in 40

Prem, domačija Prem 44

Štanjel, hiši O in P

Planina, hiša Planina 98

Štanjel, hiši U2 in V2

Ponikve, hiša Ponikve 17

Štanjel, hiša Štanjel 1

Prem, domačija Prem 77

Štanjel, hiše S2, Š2, A3 in B3

Lipica, hleva 9 in 10

Planina, hiša Planina 52

Štanjel, ureditev treh trgov

Škocjan, Jurjeva štala

Štanjel, hiša Štanjel 23

3. Priprava strokovnih podlag za razglasitev spomenikov državnega oziroma lokalnega pomena

Na pobudo lastnikov smo si ogledali domačijo Kal 18 v občini Pivka in pozneje pripravili strokovne podlage za njeno razglasitev kot spomenik lokalnega pomena. Domačija namreč leži na prehodnem območju med osrednjo Slovenijo in Mediteranom, kar kažejo tudi njene arhitekturne značilnosti - s skrilami krita velika spahnjenica z ognjiščem. Postopek razglasitve domačije še poteka.

4. Priprava strokovnih podlag za prostorske dokumente

- Strokovne podlage za prostorski plan občine Divača: izdelava predlogov za vpis v ZRD za enote etnološke dediščine, ki še niso bile vpisane, in izdelava smernic.
- Spremembe in dopolnitve ureditvenega načrta Titova cesta, Postojna: dodatni kulturnovarstveni pogoji, ki ob sprejetju UN leta 1992 niso bili upoštevani.
- Spremembe in dopolnitve urbanistične zasnove mesta Sežane: evidenca s kulturnovarstvenimi pogoji za posege na obravnavanem območju.
- Spremembe in dopolnitve PUP za območje Pivke z Radohovo vasjo: dopolnitev z evidenco enot etnološke in naselbinske dediščine, vrednotenjem ter pogoji za posege v obravnavani prostor.
- Ureditveni načrt Majlont v Postojni: izdelava strokovnih podlag za varstvo etnološke in naselbinske dediščine z usmeritvami za varstvo.
- Izdaja kulturnovarstvenih pogojev in - ob njihovem upoštevanju - kulturnovarstvenih soglasij za posege na enotah etnološke kulturne dediščine v občinah Postojna, Pivka, Divača, Sežana, Ilirska Bistrica, Kozina - Hrpelje in Komen.

5. Posegi na kulturnih spomenikih državnega pomena**6. Spomeniškovarstveni projekti**

Glej 2. točko.